Måttsundarn

MÅTTSUNDS INTRESSEFÖRENING

Medlemsblad nr 34 2013 Årgång 18 Pris 20:-

Beatrice Norberg (Hägnan), Bertil Öström, Thure Eriksson och Maria (Mia) Lindström (Hägnan), samt fotografen Nils Nordlund (ej med på bild), besöker platser där bergskärringen någon gång i tiden har visat sig.

Måttsunds Intresseförening
Bankgiro 5507-4660 Org. Nr 897001-6021

Hej Alla läsare!

Söndagen den 10 januari hade Intresseföreningen kallat till en mediaträff i Medborgarhuset, (Läs artikel), för att informera om webben, facebook och tidningen Måttsundarn. Tidningen har sedan staren 1996 till stor del innehållit Måttsunds historia, byns gårdar och människors leverne. Det mesta, (inte allt), har **Ingrid Vikström** delat med sig av i sina artiklar.

Tidningen Måttsundarn, dess framtid och innehåll var en av de punkter som diskuterades. Mötet bekräftade att tidningen har en framtid och är ett bra sätt för alla föreningar att informera om vad som planeras och händer i byn. Tillsammans med information på webben och facebook bör alla som bor i Måttsund vara väl informerade.

Sommaren började tidigt i år med sommarvärme redan i maj månad. Värmen tog en paus, men som vi får hoppas, kommer den tillbaka under semestertider.

Måttsundsdagen blir en mycket intressant dag som börjar med firandet på skolgården kl. 11:00, förflyttning till Bäckmellanbodarna för att se ett teaterspel som friluftsmuséet Hägnan bjuder på kl. 14:00 samt surströmmingsfest och pub på kvällen till sena natten. Vi får hoppas att vi denna dag har vädergudarna med oss och får en solig och fin dag tillsammans.

Teaterspelet bygger på berättelser från Måttsund under en annan tid än vår. Det handlar om vittra, bergkäringar och troll. Berättelserna är en del av vårt kulturarv och ger oss en tankeställare i vår moderna, digitala tid.

Ett STORT tack framförs till alla som jobbar med ideell verksamhet i Måttsunds alla föreningar, som jobbar oavlönat för att Måttsund ska utvecklas till att vara en trivsam och trevlig by att leva och bosätta sig i.

Intresseföreningen med redaktioner för tidning, webb och facebook önskar Alla läsare en glad och trevlig sommar!

Måttsunds Intresseförening, Funktion/ Namn/ Adress [975 95 Luleå]

Ordförande Anders Eriksson, Måttsunds Byaväg 295
Telefon: 407911, Mobil: 070-266 0604, E-post: anders@taxinorr.com

Vice ordf. Henric Borg, Skogsbrynet 11
Telefon: 223064, Mobil: 070-262 5167, E-post: henric.borg@telia.com

Kassör Nils Nordlund, Skogsbrynet 22
Telefon: 34033, Mobil: 073-816 4033, E-post: nils.nordlund@brevet.se

Sekreterare Lisa Groth Öhman, Långbackavägen 38
Telefon: 34045, Mobil: 070-3532676, E-post: lisa.grothohman@gmail.com

Ledamot Anna Falck, Måttsundsvägen 723
Mobil: 070-361 5332, E-post: annafalck@live.se

Ledamot Johan Kristoffersson, Kläppvägen 24
Tfn: 12425, Mobil: 070-347 2426, E-post: johan.kristoffersson@mysmolnet.se

Ledamot Marguerite Lampa, Långbackavägen 22
Telefon: 30415, Mobil: 070-2031453

Suppleant Barbro Sundqvist, Sörsundet 61
Telefon: 34036, Mobil: 070-5297075, E-post: barbro_sundqvist@hotmail.se

Suppleant Ulf Ebenfeldt, Lingonstigen 55
Telefon: 34153, Mobil: 070-329 2129, E-post: ulf.ebenfeldt@bredband.net

Måttsundarn, Redaktionskommittén

Nils Nordlund, Skogsbrynet 22
Telefon: 340 33, Mobil: 073-816 40 33, E-post: nils.nordlund@brevet.se

Ingrid Vikström, Neptunigatan 11B
Telefon: 060-122072, Mobil: 070-677 80 71, E-post: ingvik@telia.com

Birgitta Ahlman, Gultmalvägen 12
Telefon: 34110, Mobil: 070-665 10 32, E-post: birgitta.ahlman@telia.com

Bertil Öström, Rinnelvägen 8
Telefon: 34125, E-post: bertil.ostrom@gmail.com

Webbredaktör: Anna Falck, Måttsundsvägen 723
Mobil: 070-361 5332, E-post: annafalck@live.se

Webbadress, www.byar.lulea.se Välj Måttsund i sökfönstret.

Facebook, administratör: Anna Falck, Måttsundsvägen 723
Mobil: 070-361 5332, E-post: annafalck@live.se

Facebook, adress: www.facebook.com/MattsundsAnslagstavla

Festkommité

Anna Falck, Måttsundsvägen 723
Mobil: 070-361 5332, E-post: annafalck@live.se

Chanette Nilimaa, Kallviken 29
Mobil: 070-356 76 32, E-post: chanettenilimaa@hotmail.com

Erica Iseby, Måttsunds byaväg 359
Mobil: 070-254 28 22, E-post: ericaochtommy@hotmail.com

Lisa Groth, Långbackavägen 38
Telefon: 34045, Mobil: 070-3532676, E-post: kola@hem.utfors.se

Therese Halonen Magnusson, Kläppvägen 10
Telefon: 69996, Mobil: 070-326 9996, E-post: theresemagnusson@hotmail.com

Kristina Svensson, Måttsundsvägen 677
Mobil:073-0914566

Medborgarhuset, Ordförande: Fredrik Sundberg, Telefon: 342 58

- Uthyrning: Nils Nordlund, Skogsbrynet 22, Telefon: 340 33
  Mobil 073-816 40 33

IK Örnen ikornen@lulea.riksnet.se

- Ordf. Johanna Lindgren Tel. 231369, Mobil: 070-2568471

Fyrklöverns Skoter och Fritidsförening, kontaktpersoner:

- Jörgen Malmström, Telefon: 342 13, Mobil: 070-523 19 10
- Stefan Eriksson, Telefon: 340 04, Mobil: 073-337 18 26
- Fredrik Sundberg, Telefon: 342 58, Mobil: 070-543 42 58

Hamnföreningen Såtet, Ordförande, Mattias Alman, Telefon: 343 43
Hamnföreningen Skatabryggan, Ordf. Hans Engström, Telefon 341 15

Innehållsförteckning

Intresseföreningen 2013 presenterar sig	Sid. 6
Måttsund i fokus	Sid. 7
IK Örnen	Sid. 9
Badstranden i Såtet	Sid. 10
Utflykten till Bäckmellanbodarna	Sid. 11
Majbrasan 2013	Sid. 13
Drag-racing	Sid. 15
Sägenleden, förtrollning	Sid. 17
Troll-högen?	Sid. 20
Inför Måttsundsdagen 2013	Sid. 21
I sparkens spår	Sid. 23
Måttsunds-Kul	Sid. 25
Nya i byn	Sid. 26
Folkmängden i Måttsund 2012	Sid. 27
Anslagstavlan	Sid. 30

Intresseföreningen 2013 presenterar sig

Övre raden från vänster: **Johan Kristoffersson, Ulf Ebenfeldt, Nils Nordlund** och **Anders Eriksson**. Nedre raden: **Marguerite Lampa, Anna Falck** och **Barbro Sundqvist**. **Lisa Groth Öhman** och **Henric Borg** saknas på bilden.

Anders Eriksson, **Henric Borg**, **Anna Falck, Johan Kristoffersson, Lisa Groth Öhman och Nils Nordlund** har i tidigare nummer presenterat sig. Två nya medlemmar har tillkommit som här presenterar sig själva.

Barbro Sundqvist, bor i Sörsundet i mitt föräldrahem. Jag är numera pensionär och har tidigare arbetat inom kontorsvärlden.

Margurite Lampa bor på Långbackavägen 22 tillsammans med **Lars Stenvall** i Nygår´n. Vi har fyra barn och fyra barnbarn, den yngsta sonen **Frithiof** bor tidvis hemma medan övriga tre är utflyttade och bor runt om i Luleå. Mitt intresse är trädgården och jobbet. Jag jobbar som hemsamarit vilket jag trivs mycket bra med.

Måttsund i fokus

Anna Falck, **Johan Kristoffersson** och **Nisse Nordlund** visade och berättade om Webb, Facebook och tidningen Måttsundarn.

Söndagen den 10 februari i år bjöd Intresseföreningen in alla Måttsundsbor till en träff där Måttsunds hemsida samt facebooksida presenterades på storbild.

Till träffen kom ett tjugotal bybor och det diskuterades kring ämnen om tidningen Måttsundarns framtid, aktiviteter i byn samt frågor som deltagarna tyckte var angelägna för Måttsund.

Efter träffen tittade Intresseföreningen på de inkomna synpunkterna och förslagen och beslutade att jobba vidare med följande punkter:

- **Måttsunds ungdomar** – i Intresseföreningens budget finns det pengar avsatta för ungdomsverksamhet. Finns det intresse hos byns ungdomar/föräldrar att ta del av dessa pengar och ordna något? Det kan vara spelkväll, ungdomsgård, biokväll osv. Kom med förslag till Intresseföreningen.

- **Aktivitetshallen** – ta reda på vilka aktiviteter som ordnas i hallen och informera om detta på Måttsunds hemsida, facebooksida samt i tidningen Måttsundarn.

- **Moderna tekniken i Medborgarhuset** – marknadsföra tekniken samt skriva ihop en enkel manual att följa för den som vill ordna t ex hockeykväll på storbild.

- **Aktuell hemsida** – bättre information från Måttsunds alla föreningar så att aktuell information når ut till fler. Maila till Anna Falck på: annafalck@live.se

- **Ökat samarbete mellan byns olika föreningar** – förslag att bjuda in till en gemensam träff en gång varje år. Vi tror att det finns ett stort utbyte att hämta. Datum för ett första möte är satt till **19 september**. Bra om någon från varje förening är närvarande.

Anna Fack

IK Örnen

Vi är en by med stora resurser. Inte minst då det gäller möjligheter att aktivera sig. IK Örnen jobbar för att vi bybor ska kunna aktivera oss sommar som vinter. Vi har ett elljusspår som kan nyttjas både för löpning/promenader och skidåkning. En fotbollsplan, en tennisplan och en hockeyrink. Dessutom har vi aktivitetshallen där du som medlem i IK Örnen kan få billigare hyra genom att göra en föreningsaktivitet för medlemmar. Vill du genomföra en medlemsaktivitet, kontakta Johanna Lindgren som är bokningsansvarig för IK Örnen. Du som vill hyra hallen som privatperson, kontaktar själv föreningsservice.

Vi är många som hjälps åt att fixa fina spår att åka skidor eller springa på, allt efter årstid. Vi jobbar för att tennisbanan ska vara spelbar, med fungerande nät och linjer. Vi klipper gräs på fotbollsplanen så den blir spelbar, både för barnens bollkul och gubb- och gumboll. Vi jobbar för att det ska finnas is på hockeybanan på vintern. Vi, det är vi som bor i byn, barn, ungdomar, föräldrar och andra vuxna.
Vi har kontakt med kommunen, ibland för att få hjälp av ungdomsjobbarna att röja sly eller måla rink, ibland för att söka bidrag eller besikta rink.

Vad har vi då för aktiviteter? Just nu pågår bollkul för barnen i byn. En mycket uppskattad aktivitet som genomförts några somrar, och i år med ett gäng nya (och några gamla) föräldrar som får förmånen att bolla med barnen på måndagar. Gubboll på söndagskvällar är också det en uppskattad aktivitet. Gummorna spelar lite mer sporadiskt. Elljusspåret används också flitigt.

På vintrarna är aktivitetshallen väl använd. Medlemmar har ordnat aktiviteter för byns barn och ungdomar med t.ex. gympa och innebandy för både yngre och äldre. Elljusspåret är så klart också välanvänt vintertid. Vi har under några år haft skidkul där barnen haft jätteroligt på skidor. I fjol saknades ledare, men i år hoppas vi det blir av. Du som känner dig manad att vara en del i skidkul hör av dig så hjälps vi åt.

Vilka aktiviteter vill du ha i vår by? Vad saknar du? Kom med tips och idéer, är vi flera innebandysugna gummor så kanske vi fixar en tid i aktivitetshallen till hösten. Vill du spela tennis, fotboll springa, åka skidor, vill du göra något som vuxen eller barn? Det blir vad vi själva gör det till, förutsättningarna finns!

Ny styrelse 2013

Ordförande:
Johanna Lindgren

Kassör:
Mats Kero

Sekreterare:
Anders Landström

Ledamot:
Chanette Nilimaa, Jonas Sjödin

Suppleant:
Mattias Andersson, Emma Ebenfeldt

Så här blir du medlem

Årsavgiften för enskild medlem är 100:- per år och för en familj är medlemsavgiften 200:- per år. Betala in avgiften till IK Örnens bankgiro nr 5613-5536. Skriv i meddelanderutan ditt namn. Skicka sedan ett mail till ikornen@lulea.riksnet.se Där du skriver namn och födelseår på de som vill vara medlemmar. Ange även kontaktuppgifter adress, mailadress och telefonnummer. Kan du inte betala via bankgiro kontakta kassören eller någon i styrelsen så löser vi det.

Hallhyra, kostnader

Träning förening ungdom	35:-/h
Träning förening senior	60:-/h
Träning övriga	100:-/h

Johanna Lindgren

Badstranden i Såtet

Badplatsen i Måttsund är trivsam plats och är värd att bevaras genom sitt natursköna läge i närhet av havet. Det har tidigare varit en badplats där det ordnades simskola under somrarna där många måttsundsbarn har lärt sig ta sina första simtag. På 70- talet lades simskolan ner, men badplatsen har trots det använts under varma sommardagar. Badvattnet och sjöbotten är

inte den allra bästa men visst går det att bada, fast det kanske kräver att man tar en dusch efter simturen.

Det uppskattas vara ca 15- 20 år sedan som badplatsen fick sin senaste renovering då ett antal sandlass kördes ut på stranden. Badplatsen i Såtet är en trevlig utflyktsplats i Måttsund med sin närhet till havet och svalka varma sommardagar. Badplatsen används flitigt av barnen i Förskolan.

Tidens tand har inneburit att platsen har förfallit och att naturen var på väg att ta över med uppväxande vassruggar och grästuvor. Intresseföreningen har noterat detta och fått bidrag av Fritidsförvaltningen att förbättra badplatsen. Med hjälp av **Fredrik Sundberg** och **Thomas Johansson** har uppväxande vass och grästuvor tagits bort med traktor och fyllt på med 35 ton sand som har gett badplatsen en rejäl upprustning, lagom till badsäsongen.

Ulf Ebenfeldt, Nisse

Utflykten till Bäckmellanbodarna

Det var ca 40 besökare som trotsade regnet och gjorde utflykten till Bäckmellanbodarna.

Det kan lugnt konstateras att de tre stora föreningarna i Måttsund inte hade tur med vädret då de samverkade och ordnade med en gemensam utflyktsdag till Bäckmellanbodarna den 2 juni. Veckorna innan var det strålande fin högsommarvärme, (varmast i landet), för att utflyktsdagen ändras till regnväder. Inte nog med det, dagen efter var det full sol igen.

Men som någon sa: det finns inget dåligt väder, bara dåliga kläder. Det kom ca 40 besökare till fäbodvallen vilket var mycket bra med tanke på vädret.

Det planerades en gemensam vandring efter skogsstigen till fäbodvallen med start från IK Örnens nerbrända stuga. Vädret medförde att endast ett fåtal,(tappra sådana), tog sig till vallen. Tapprast var **Gertrud Suneman**, **Kjell Sundberg** och familjen **Johanna Lindgren** som trotsade regnet, klädde sig med regnkläder och gick skogspromenaden. Målgången var så snabb att inte fotografen hade chans att ta en bild.

Turligt nog upphörde regnet och programmet för dagen kunde genomföras. **Intresseföreningen**, **IK Örnen** och **Medborgarhusföreningen** presenterade sina föreningar och berättade om sommarens och höstens aktiviteter.

Presentationen av föreningarna klargjorde många frågor som kanske inte varit så självklara för alla.

Gertrud Suneman berättar om Medborgarhus-föreningen, en ekonomisk förening där allt underhåll och verksamhet görs ideellt.

Gemensamt för alla är att alla föreningar önskar få fler medlemmar.

Intresseföreningen är ett undantag genom att alla boende i Måttsund är medlemmar - utan kostnad.

Genom medlemskap är man med och påverkar!

IK Örnen bedriver verksamheter för idrottsliga evenemang, underhåller skidspår, hockeyrinken, tennisbana mm. Medborgarhusföreningen svarar för att vi i Måttsund ska ha en fungerande föreningslokal som kan hyras för en låg kostnad och Intresseföreningen skapar aktiviteter för god gemenskap ett bra boende i Måttsund.

Det bjöds på grillad korv, kaffe till vuxna och saft till barnen vilket uppskattades. Efter föreningarnas presentationer och korvgrillning var det dags för en tipsrunda där ett antal frågor var uppsatta ”runt ägorna”. Dagen avslutades med prisutdelning till tipsrundans vinnare.

Den grillade korven smakade utmärkt bra.

Korven var sponsrad av **ICA Sörbyhallen i Antnäs** vilket alla tacksamt uppskattade.

Det lönar sig att vara köptrogen!

Det var många som gillade den grillade korven som ICA Sörbyhallen i Antnäs bjöd på.

Trots det regniga vädret så var utflykten till Bäckmellanbodarna en mycket trivsam och trevlig dag. Alla verkade trivas och har säkert inget emot att utflykten framöver blir en årlig tradition.

Nisse

Majbrasan 2013

Valborgsmässoaftonen firades i Såtet på samma sätt som tidigare år. Dagarna innan kändes det en aning oroande då inget ris hade börjat samlats på platsen. Genom avverkning hade timmer och ris, täckt med massor med snö, lagts på den plats där majbrasan normalt brukar placeras. **Hans Tamrell**, som kanske var medskyldig till ”felplaceringen”, lade allt till rätta med sin traktor och ordnade en förnämligt fin rishög med det bästa tänkbara brasmaterial.

Tändningen av brasan fungerade utmärkt bra även om det tog en stund innan brasan tog sig ordenligt. Det var ett enkelt efterarbete att dagen efter fösa ihop det som inte hade brunnit ner. Det uppskattas att alla tänker på att endast lägga ”miljömässigt” bra tändbart material i rishögen.

Det kom många besökare som firade vårens intågande och majbrasan i Såtet under kvällen där Måttsundsskolan hade ordnat med lotterier och servering av kaffe och saft med gott fikabröd.

Någon av besökarna framförde ett förslag att valborgsfirandet utvecklas så att flera ges möjlighet att tända brasan med facklor. Det kräver förstås ett förarbete genom att förbereda flera tändplatser. Kanske är det ett förslag att tänka på inför ett kommande vårfirande, alla tips på utveckling tas tacksamt emot av Intresseföreningen.

Intresseföreningen bjöd på korv i vanlig ordning vilket uppskattades av många.

Det uppskattas att ICA Sörbyhallen i Antnäs stödjer Måttsund i sina evenemang och göranden som vid detta tillfälle gav en bra rabatt vid inköpet.

Det lönar sig att vara köptrogen!

Korvgrillning hör våren till och smakar extra bra vid Valborgsfirandet och vårens inträde.

Nisse

Drag-racing

- en artikel om vansinnesrallyt i Måttsund

En veckodag nu i början av juni kom bara en bil som höll en hastighet **under** tillåtna femtio kilometer i timmen, på sträckan mellan gamla bussgaraget norrut på väg mot E 4-an, och 70-skylten i svackan före Bränslan. Den bilen, den enda som höll lagstadgad hastighet, passerade vid tio-tiden på förmiddan.

Värst är det mellan klockan sex och sju på morgonen. (Morgon- frustration som botas med högerfoten?). Då klockades (med stoppur över uppmätt sträcka) samma dag en skåpbil som höll 129 km/tim och en personbil (ganska ny svart Mercedes) som kommit upp i 171 km/tim inom femtio-zonen strax innan inträdet i sjuttio- zonen som råder resten av vägen upp mot E 4-a.

Hastighetsöverträdelserna med bil har eskalerat till vansinnets nivå i Måttsund.

Vi skulle kunna publicera en lista med registreringsnumren på samtliga hastighetsöverträdare (99,7 % den dagen), men redaktionen för tidningen Måttsundarn avråder från sådan publicering.

Gör det nånting då, att Måttsundsborna trampar järnet i golvet? Ja, fyra katter och två älgar har fått sätta livet till de senaste två åren. Barnen har däremot klarat sig. Med nöd och näppe. (De cyklar ner i diket, eller slänger sig ut i terrängen när motorvrålet närmar sig). Men framför allt är det ett obehag för de som bor intill vägen att ständigt höra chockvågorna från bilar som passerar ljudvallen.

Kan man göra någonting åt saken? Nä, knappast. En hastighetskontroll med närvarande polis skulle samla in hälften av alla körkort i Måttsund. (Och den andra hälften, som skulle få enbart saftiga böter, skulle med råge finansiera insatsen). Men det finns i stort sett inga poliser i Norrbotten.

Hoppet står möjligen till Trafikverket (före detta Vägverket) som kan upprätta olika hinder mot hög hastighet, som till exempel gupp. (Men vid nu rådande hastigheter skulle åtskilliga Måttsundsbor kastas ut genom takluckan och några av dem gå in i en omloppsbana runt jorden).

Och synd är det ju, ja nästan lite perverst, att något så bra för oss människor som bilar som kör på fina vägar måste hindras från detta goda.

Kan vi vända det hela till något positivt? Ja, vi kunde skapa en över hela världen känd drag- racingtävling från gamla bussgaraget i norra Måttsund, fram till 70-skylten på väg mot E-4. Givetvis skulle alla de hundra första platserna vinnas av vältränade Måttsundsförare. Men det skulle bli en utmaning för den övriga världseliten i sina fartvidunder att kunna erövra några få av dessa placeringar. Vi skulle sätta Måttsund på kartan, som man brukar säga. Och de som bor längs vägen skulle inte märka någon större skillnad.

Byautvecklare

(Artikelförfattarna vågar inte framträda med namn ; risken att bli överkörd är överhängande).

Sägenleden, förtrollning

I förra numret av tidningen (Nr 33) har vi kunnat läsa om projektet ”Sägenleden, det hemsökta Norrbotten” som är ett projekt som syftar till att bevara myter, sägner, och folktro i våra byar till framtiden.

Beatrice Norberg på friluftsmuséet Hägnan är projektledare och hennes samverkanspartners är utvecklings-kontoret, socialförvaltningen, Norrbottens museum, Luleå byaforum och några företag.

Enligt flera sägner sägs Måttsund varit hemvist åt övernaturliga väsen som visat sig på olika platser i byn. Vid Sågträsket brukade ett väsen som kallades vittran visa sig och varsla om fiskelycka, även bergskäringen lär ha hållit till vid träsket.

Bilden: Beatrice Norberg besökte Trollberget en solig försommardag.

I backen ovanför Sågträsket sägs det att en kvinna från byn mötte bergs-kärringen när hon sökte sina försvunna kor. Minst två bergkärringar lär hålla till i bergen runt Måttsund där den ena alltid bar på en röd tröja ”Rödbergkäringen” och den andra var gråklädd ”Gråbergkäringen”.

Förutom dessa väsen påstås även trollen ha visat sig. För den som vågar besöka Trollberget på Lillbergets bergsända ska fotspåren från två troll vara fullt synliga. Fotspåren sägs vara stora som en mans fot och i det ena fotspåret ska även trollets tår framträda.

I början av juni besökte Beatrice och hennes medhjälpare **Mia Lindström** Bäckmellanbodarna för att tillsammans med **Bertil Öström**, **Nils Nordlund** och **Thure Eriksson** fastställa placeringen av en skylt som ska sättas upp vid stugan. Skylten beskriver händelser som har inträffat vid Sågträsket och i trakterna runt omkring.

På skylten finns en s.k. en QR- kod. Med rätt app installerad i den smarta mobilen kan man lyssna på en liten spännande berättelse från trakten, som Mia berättar.

Vi träffades på fäbodvallen i Bäckmellanbodarna, bilade och vandrade vidare till Trollbergsbranten på östra sidan av Trollberget. (Där har det både spökat och trollats må ni tro, i gångna tider).

Rolf Öhman ställde välvilligt upp och öppnade bommen, så att vi kunde ta bilen ända fram till Trollbergsstugan, och därför behövde vi inte gå så väldigt långt till trollens platser.

Vi såg dock inga troll just den här dagen. Troligen för att vädret var soligt och fint. (Troll tycker inte om solsken, utan visar sig mest i dimma och i skymningsljus). Projektet är idag slutfört där resultatet kan läsas i en nyutgiven bok, ”Skrock och Skrömt” skriven av Beatrice Norberg.

Boken handlar om folkliga trosföreställningar och övernaturliga väsen som har inträffat i Luleå med omnejd.

Boken finns att köpa på Ralph Lundstengården, Akademibokhandeln, Visitor Centre, Norrbottens museum, Luleå turistbyrå, Fägnan, Hägnans lanthandel och Shop in Lapland.

Projektledaren Beatrice Norberg, Thure Eriksson och Bertil Öström stående på Trollberget.

Innehållet i boken beskriver berättelser från byarna norr om Luleå, Gammelstad och i södra delen, bl.a Måttsund. Även om man i dagens upplysta värld är tveksam till händelser och berättelser från en svunnen tid är berättelserna en del av vårt kulurarv.

Invigningen av Sägenleden äger rum den 17 augusti, dvs. samma dag som vi i Måttsund firar Måttsundsdagen.

Det är projektet Sägenleden i sin helhet som då invigs. Invigningen startar med att en buss med ca. 40 intresserade resenärer startar från Hägnan till avrättningsplatsen vid Ektjärn, där den sista avrättades i Gammelstad år 1828. Bussturen åker sedan vidare till Karlsvik, Gäddviksbron och Bäckmellanbodarna, för att sedan avsluta resan på Ralph Lundstensgården i Ersnäs.

I Bäckmellanbodarna kommer en skylt i närhet av stugan att sättas upp. Efter att banden klipps bjuds resenärerna, medföljande media samt alla i Måttsund som har intresse på ett teaterspel som friluftsmuséet Hägnan bjuder åskådarna på.

Beatrice och Mia stående, vid kanske Sveriges finaste utedass, där de sannolikt smider planer för ett teaterspel och invigningen av Sägenleden.

Det är både sannolikt och troligt att både vittra- och bergskäringen samt trollen då lär visa sig.

Teaterspelet startar kl. 14:00.

Berättelser och sägner är en del av kulturarvet som kan förloras om de inte tas tillvara.

Bertil, Nisse

Troll-högen?

Jag känner mej tveksam till att platsen Tröll-heogen, som vi talade om på mötet i Måttsund* (den 26/1 2013), verkligen betyder Troll-högen. Främst för att ordet hög på Lulemålet uttalades med ett mörkt öppet ’ö’, ungefär som i Norrköpings dialekt. Grushög, till exempel, uttalas Greos-höög. (Annars skulle Grushög i analogi med Tröll-heogen uttalas Greos-heog. Vilket aldrig har varit fallet). Så jag är tämligen säker på att heog betyder något annat. Förmodligen är heog någon annan geografisk företeelse; kanske betyder det brant, eller stup, eller något liknande. Att Tröll betyder troll, är väl däremot tämligen säkert.

En möjlighet är att ’heog’ är härlett ur ordet ’hog’ (som i Hogdal eller i Hogaland). Eftersom ett vanligt ’o’ i Lulemålet blir ’eo’. Som till exempel i ordet blod, där stilla blod (eller stämma blod) heter ’stedi bleon’. O s v.

Hog betyder i och för sig ’hög’ i dessa sammanhang, och då är vi tillbaka till att Tröll-heogen skulle kunna betyda Troll-högen. Men ’hog’ i betydelsen hög plats har bara använts i väster (Norge) och i söder, men inte i vårt språkområde. Så jag behåller mitt tvivel om att vi är på rätt spår med den tolkningen.

Jag har gått igenom Nils Hackzells avhandling om Luleå och dess grannsocknar, från år 1731. (Skriven på latin, men översatt till svenska av Henrik Sundin år 1928). Men där ges ingen ledtråd. Han skriver bara kort (sid. 46) att ”Vidare kan man i skogen Geddwiks-Hed finna en kulle som kallas Troll-Högen”. Men alla ortnamn i hans avhandling är försvenskade, och hur denna försvenskning skett framgår inte.

Inte heller finns hos Hackzell några uppgifter om trollerier och spökerier vid Tröll-heogen, vilka förekommer i annan senare lokal tradition om platsen. (Däremot omnämner han (på sid. 35) spökerier vid Stadsberget i Luleå).

Två andra kuriösa detaljer framgår av Hackzells skrift. Vattnet runt Gråsjälören i Luleälvens mynning hette då Gråsiöfjärden, och betyder alltså ’Grå sjö’ och är inte härlett ur ordet Gråsäl, som det nuvarande namnet. Och Bergnäset heter Bärnäset, vilket tyder på en annan bakgrund än ’Berg’. Och lokalt här hette Bergnäset alltid ’Bärnese’, vilket, om betydelsen hade

innehållit ordet berg, borde ha uttalats ’Berinese’. Men dessa detaljer hör ju inte riktigt hit.

Och rent allmänt så är det hela egentligen petitesser; vi bör ju hålla oss till de nuvarande namnen (d v s leva i nuet), utan större beaktande av deras bakgrund.

* *Med mötet i Måttsund den 26/1 2013 menas en träff i Medborgarhuset med Beatrice Norberg och Mia Lindström där flera måttsundare deltog.*

Bertil

Inför Måttsundsdagen 2013

En bild tagen från Måttsundsdagen ett tidigare år vid paltserveringen

Måttsundsdagen är en dag som firas för artonde gången med start 1996. Det är en dag där måttsundsbor träffas och har en trevlig dag tillsammans. Dagen firas utomhus på skolgården och är beroende av ett bra väder. Det gäller därför att ha god hand med vädergudarna vilket vi i Måttsund har haft genom åren med några enstaka undantag.

Det är ett önskemål och en målsättning att underhållningen görs av byns egna förmågor. Anmälan om intresse tas tacksam emot av **Birgitta**

Ahlman som har det övergripande ansvaret för dagen, eller till någon i Intresseföreningens styrelse.

Måttsundsdagen firas i år den 17 augusti på skolgården på lika sätt som tidigare år där det mesta känns igen, god gemenskap, lekar, lotterier, pilkastning, försäljning av palt, hamburgare, våfflor, kaffe med bröd (som klass 5 från Måttsundsdskolan ordnar), dragspel och kanske även ridning.

Tidigare år har firandet av Måttsundsdagen varat mellan kl. 12:00 och 15:00 men som denna gång ändras för att anpassas till invigningen av Sägenleden (Se sep. artikel). Inget av evenemangen är möjlig att ändras till annan dag. Intresseföreningen har därför beslutat en agenda för dagen:

- Måttsundsdagen firas mellan kl. **11.00 – 13.00**

- Måttsundborna som har intresse att delta i invigningen av Sägenleden och beskåda ett teaterspel som friluftsmuséet Hägnan bjuder på, ges möjlighet att bege sig till Bäckmellanbodarna mellan kl. **13:00 – 14:00**. Förflyttningen kan antingen göras med bil, cykel eller genom en promenad genom skogen som tar ca: 30 minuter. Se kommande affischering på anslagstavlor, webben eller facebook!

- Teaterspel i Bäckmellanbodarna mellan kl. **14:00 – ca 15:00**

Måttsundsdagen fortsätter sitt firande genom surströmmingsfest i Medborgarhuset på kvällen som därefter avslutas med en PUB- afton till sena natten. Det är beslutat att delikatessen (surströmmingen) avnjuts i Medborgarhuset. Lokalen rymmer 100 personer vilket är ett mått på det maximala antalet gäster som kan tas emot. Det gäller därför att snabbt anmäla sitt intresse till **Anders Eriksson** eller **Nisse Nordlund** för att vara säker på att få plats.

Det blir en mycket innehållsrik Måttsundsdag som firas denna sommar med början kl. 11:00 som slutar kl. ”sena natten” på Pubben. Alla är varmt välkomna att fira Måttsundsdagen. De intäkter som dagen inbringar används till investeringar och evenemang i byn och kommer på så sätt till ”gagn och nytta” i Måttsund.

Birgitta, Nisse

I sparkens spår

Uttjänta jordbruksredskap har blivit stående. Hässjestänger, kättingar och en förstubro från 60-talet finns sparade i den gamla vedboden. Nu balanserar jag runt på bräder och bråte i det ranka uthuset på mina föräldrars mark intill den gamla kvarnen. Tomten gränsar till det som tidigare var byns travbana och här intill stod mina farföräldrars hus innan det flyttades. I dag ägs villan av **Rickard Lundkvist** och **Eleonor Åberg**.

Ljuset silas in genom väggarnas glipor. Jag är omgiven av spindelväv och getingbon. Vi har bestämt oss för att försöka rensa upp i röran och inte är det mycket här som är värt att spara till eftervärlden. Men plötsligt gör jag ett fynd. En beigegul emaljerad kaffepanna hänger på en kraftig spik i en takregel. Jag tar en trälåda till hjälp och klättar upp på den. Jag plockar ner kannan och ser att den är intakt. Så får jag plötsligt syn på en annan takinstallation. En gigantisk grönmålad spark har hakats fast i samma regel. Sittytan är säkert en meter lång och jag blir nyfiken på vad fordonet har använts till. Sparken är för tung för mig att släpa hem men frågan får följa med, och den blir snart besvarad.

Det var min farfars gamla postspark som hade hakats fast i vedbodtaket. Ett monument från en svunnen tid. Närmare bestämt från den här tiden:

1905 fick Måttsund lantbrevbäring och byborna kunde därmed hämta sin post i en gård i den egna byn. Tidigare hade måttsundsborna fått hämta sina brev i Antnäs, som låg vid den så kallade Kustlandsvägen. Postsäckarna hämtades först två, senare tre, gånger i veckan i Kallax men mellan Kallax och Måttsund fanns bara en enkel skogsväg som sommartid kunde användas av hästfordon och möjligen av cyklister. Vintertid brukade det plogas en väg över isen. Gående, cyklande eller med hjälp av en sparkstötting forslades postsäckarna. En lämnades i en gård i Kallviken, en i Börtnäsheden och en i Måttsund.

1913 togs den sysslan över av min farfars far, **Johannes Vikström** (1861-1947). Familjen hade ett litet jordbruk och att förmedla posten bidrog till familjens försörjning. Så småningom fick Johannes hjälp av sina äldsta söner **Assar** och **Odal**, min farfar. Från slutet av 1920-talet skötte Odal sysslan på egen hand. Han hade 1925 gift sig med min farmor, lärarinnan **Inez Öhman**, som då jobbade i Börtnäshedens skola, där familjen också hade sitt första hem.

1932 byggde Odal, som också arbetade som byggnadssnickare, ett nytt hus åt familjen i Måttsund. Fyra år senare byggdes huset ut och i tillbyggnaden öppnades en poststation. Vid den tiden skickades de plomberade postsäckarna med buss från Luleå och de kunde hämtas vid landsvägen.

En ung Odal Vikström

Stationen var öppen på eftermiddagar och kvällar och om farfar, farmor eller något av deras barn var hemma gick det att få service även vid andra tidpunkter.

1968 stängde poststationen, farfar gick i pension och posten började köras ut med bil till varje hushåll. Jag var bara sex år när posten stängdes hos mina farföräldrar. Jag minns fortfarande hur spännande det var att bo intill en så självklar samlingsplats. Min nyfikenhet resulterade förstås i dagliga visiter eftersom jag ville se vilka som hade vägarna förbi.

På en takstol i en förfallen vedbod hängde en klenod. Nu har Anja Wrede och Robert Pohjanen från Norrbottens länsmuseum sett till att den bevaras åt eftervärlden.

Några minnen av den gamla postsparken har jag inte, men efter att ha fått höra berättelsen om postsäckarnas färd från Kallax under dryga norrlandsvintrar, kan man tycka att fordonet har förtjänat en framtid.

Till Postmuseet i Stockholm skickades en bild på den gamla trotjänaren. Därifrån kom ett tack och personalen skrev att de tyckte sparkens historia var intressant. De hade aldrig hört talas om en ”postspark” förut.

Från länsmuseet visades ett stort intresse och för några veckor sedan kom **Anja Wrede** och **Robert Pohjanen** till Måttsund och hämtade den gamla sparken för att den ska kunna bevaras och visas även för framtida generationer.

Efter förra sommarens balansakt bland bräder och bråte har jag insett att det gäller att höja blicken när man går på upptäcktsfärd i dunkel och damm. För även från ett uthustak kan en skatt titta fram.

Min farfar Odal Alexius Vikström delade ut post i mer än 40 år. En grönmålad spark lämnar spår.

Katarina Vikström

Måttsunds-Kul

Redaktionen efterlyser som alltid historier och berättelser som har ett ursprung eller en koppling till Måttsund. Vi hjälper gärna till med skrivandet. Skriv ett brev eller berätta för någon av oss i redaktionen!

Alla historier måste inte vara roliga, de kan även vara tänkvärda i vår moderna och digitala tid.

I denna utgåva av tidningen som till stor del innehåller vittra, bergkärringar och trolldom bjuds läsarna på två berättelser från en annan tid.

Vårdkasar för att fördriva troll [ULMA 2061:10]
Förr i tiden brände man vårdkasar för att varna för fienders anfall men också för att fördriva trollen från bergen. Då tändes de om Valborgsnatten för att hindra deras trollerier och elakheter.

Berg på vilka man i gamla dagar brukade bränna vårdkasar är Vårdkas-berget i Måttsund och Tjäratberget i Ersnäs.

Myr-moran botar med torva [ULMA 2061:3]
En klok gumma i Måttsund som kallades ”Myrmoran” kunde bestyrka det sjuka stället med en torva om man råkat ut för elakt. Hon gick tillväga så att hon tog en torva från ett dike i vilket det på våren runnit vatten, och strök det sjuka stället med den.

Sedan samlade hon noggrant upp all den jord som fallit bort under behandlingen och tog alltsammans tillbaka till diket, där hon lade en mässingsnål under tuvan. Det skulle vara ett mässingsstycke som tillhört patienten, och man gav ofta för detta ändamål en mässingsnål av den sort som man använde i vardagen för att hålla samman sjalar, halsdukar och dyl.

Kuren föregick i fullt dagsljus.

Nya i byn

Familjen Damlin Söderström som bor på Skogsbrynet 17 består av **Kristian** som kommer från Nacka i Stockholm. **Malin** är uppvuxen i Kallax men har de senaste 15 åren bott i Stockholm. I familjen finns också **Alvin** (snart 9 år), **Elsa** (2 år i november) och så minstingen **Astrid** (snart 3 månader).

Vi flyttade upp till Luleå förra året och valde till slut att köpa hus i Måttsund. Fritiden ägnas åt barnen och deras aktiviteter men även tre engelska bullterriers samt stugan på Kallaxön. Kristian jobbar som beställarchef åt landstinget och Malin som informatör på Luleå kommun.

Folkmängden i Måttsund 2012

Nu har Måttsund mer än 800 invånare!

Folkmängd vid årets början: 790
Födda: 8
Döda: 5
Inflyttade: 40
Utflyttade: 29

Folkmängd vid årets slut: 804

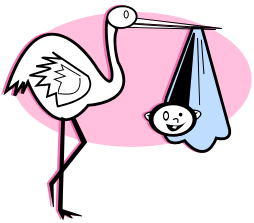

Födda 2012

2012 02 24	Lundkvist	Alice*	Måttsunds byaväg 300
2012 03 06	Sundvall	Axel	Måttsunds byaväg 357
2012 03 24	Sundberg	Ville	Måttsunds byaväg 254
2012 04 04	Olsson	Stella	Kallviksholmen 80
2012 04 09	Engström	Edward	Sörsundet 64
2012 05 31	Eriksson	Vincent	Gultmalvägen 18
2012 06 20	Stråhle	Juni	Kläppvägen 27
2012 06 30	Bäckström	Leia	Måttsunds byaväg 320
2012 07 15	Sundberg	Emil	Skogsbrynet 10

* Inflyttad 2012 09 14

Från väster: **Juni Stråhle**, **Emil Sundberg**, **Leia Bäckström**, **Alice Lundkvist**, **Ville Sundberg** och **Edvard Engström**.

Två barn födda 2012 som inte var närvarande när gruppbilden togs.

Till vänster **Stella Olsson** och **Vincent Eriksson** till höger

Axel Sundvall har flyttat och bor inte längre i Måttsund.

Döda 2012

2012 01 27	Hjalmarsson	Astrid Maria	Långbackavägen 7 B
2012 02 24	Kruuka-Häggman	Siv Inga-Maj	Kläppvägen 39
2012 04 06	Forsell	Sven Olof	Kläppvägen 20
2012 09 03	Önneryd	Birgitta Theresia	Börtnäsvägen 110
2012 12 04	Löfgren	Erik Gunnar	Myrbacken 7

Måttsunds äldsta t o m födelseår 1932 (80 år och äldre)

1921 04 02	Vallström	Rut Elin	Måttsundsvägen 251
1922 02 23	Nilsson	Erik Gustav Roland	Måttsunds byaväg 246
1924 05 09	Sundström	Nils Anders	Måttsundsronningen 11
1924 09 01	Öström	Saga Alfhild	Rinnelvägen 2
1925 03 18	Andersson	Per Sigvard	Långbrovägen 13
1925 10 15	Dahlberg	Paul Abraham	Kläppvägen 6
1926 10 17	Sundström	Dagny Evelina	Måttsundsronningen 11
1927 10 19	Nilsson	Inga-Britt	Måttsunds byaväg 246
1928 05 25	Larsson	Nils Ingvar	Långbackavägen 29
1928 11 20	Lindvall	Bror Uno	Sjötorpsvägen 35
1929 03 29	Larsson	Folke Gerhard	Sörsundet 71
1929 04 11	Edfast	Nils Paul	Skogsbrynet 8
1929 12 30	Öström	Holger Konrad	Rinnelvägen 44
1930 01 12	Engfors	Ingegärd Maria Elisabet	Måttsunds byaväg 273
1930 10 31	Jönsson	Ingeborg Sofia Kristina	Sörsundet 40
1930 11 23	Vikström	Rune Edvin	Långbackavägen 51
1931 02 23	Berglund	Carl Arne Torsten	Gultmalvägen 39
1931 05 21	Öström	Henny Maria	Rinnelvägen 44
1931 09 16	Edfast	Margit Elisabet	Skogsbrynet 8
1931 10 03	Sundström	Sven Axel	Långbackavägen 2
1931 10 09	Öström	Helmi Kaarina	Måttsunds byaväg 81
1931 11 04	Hallén	Edit Adela	Måttsundsvägen 735
1931 12 22	Berglund	Iris Kristina	Gultmalvägen 39
1932 05 23	Jonsson	Rut Birgit	Måttsunds byaväg 273
1932 08 26	Johansson	Yvonne Teresia	Långbackavägen 10
1932 11 03	Sundström	Per Henning Alex	Måttsunds byaväg 258
1932 12 26	Larsson	Gunvor Lovisa	Långbackavägen 29

ANSLAGSTAVLAN

Gilla Måttsunds anslagstavla på facebook

Bäckmellanbodarna, alla som har intresse är välkommen att jobba på fäbodvallen, röjning, snickeri, målning mm. Vi träffas på måndagar kl. 09.00

Nyckel till Svedjastugan i Bäckmellanbodarna finns att låna hos Nisse Nordlund, tel. 073-816 4033. Stugan är tillgänglig för alla boende i Måttsund. En nyckel till stugan finns i en nyckelgömma placerad i en fågelholk på södra gaveln.

Medborgarhuset, om du vill bli medlem betalar du inträdesavgiften 100 kr och 150 kr i en årlig medlemsavgift, dvs. 250 kr första året.
Betalning gör du till **Bankgiro: 5974-9234** eller genom att kontakta kassören **Bo Öström**.

Måttsundsboken "Måttsund – Gårdarna och dess människor" under fyrahundra år, skriven av Ingrid Vikström, finns att köpa hos Birgitta Ahlman eller genom Intresseföreningens styrelse.

Ett STORT Tack till Hans Tamrell som hjälpte till med sin traktor att flytta och lyfta riset till majbrasan. Det var mycket snö och mycket ris som röjdes och flyttades.

Ett STORT Tack till ICA Sörbyhallen i Antnäs som stödjer Måttsund i sina evenemang. Det lönar sig att vara köptrogna!

IK Örnen arrangerar Måttsundsjoggen den 17 augusti, (samma dag som Måttsundsdagen). Se kommande anslag på anslagstavlor.

Föreningar och alla boende i Måttsund!
Denna anslagstavla är till för oss alla, använd den då du vill informera. Kontakta redaktionen!

Måttsundsdagen 2013

Lördagen den 17 augusti – kl. 11:00-13:00

Platsen är som vanligt vid Skolan och nära Aktivitetshallen

Program och innehåll för dagen:

- ✓ **Se affischer som kommer att annonseras på anslagstavlor, Webb och Facebook**
- ✓ **Underhållning: vi uppmuntrar lokala förmågor**
- ✓ **Sägenleden invigs, friluftsmuséet Hägnan bjuder på teaterspel i Bäckmellanbodarna kl. 14:00**
- ✓ **Surströmmingfest i Medborgarhuset**
- ✓ **Pubafton**

Välkomna!

Intresseföreningen

Du som är intresserad av tidigare utgåvor av Måttsundarn, de flesta finns. De kostar 20 kr per styck. Kontakta Nisse Nordlund, 34033 eller mobilen 073-816 4033.